

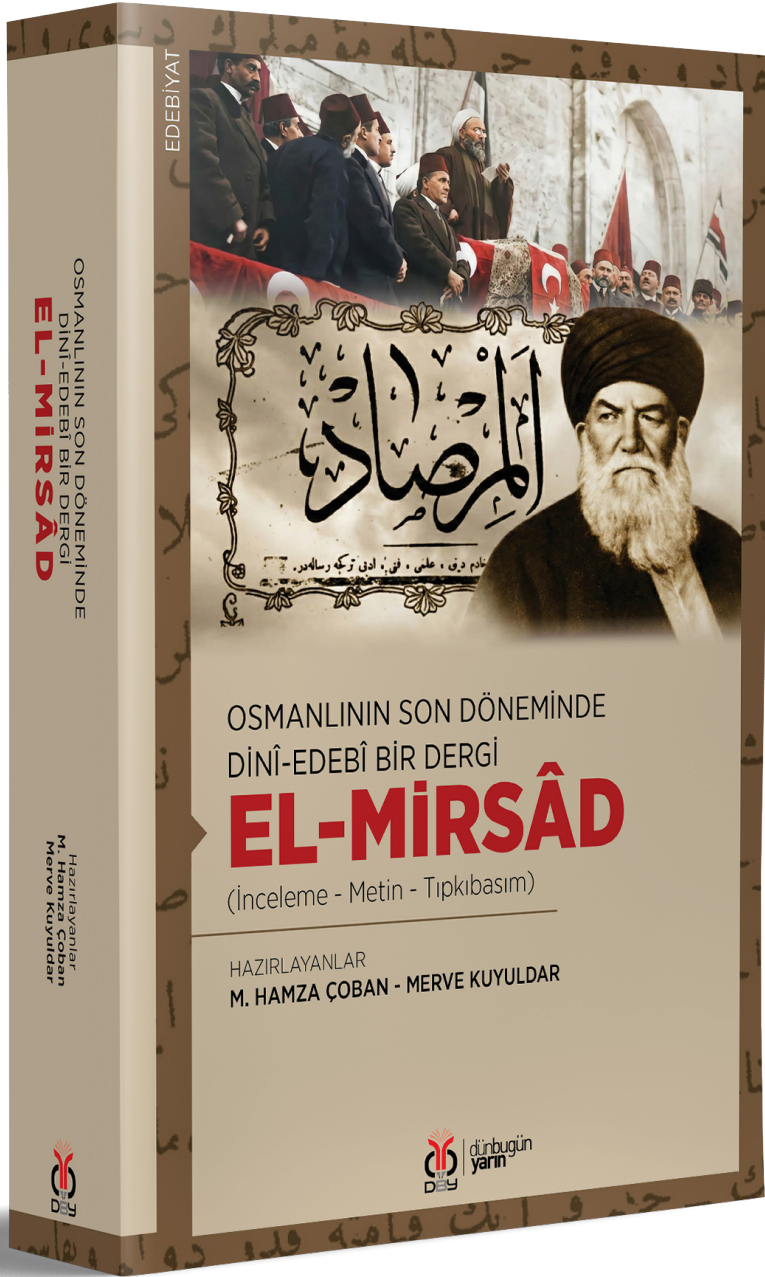
OSMANLININ SON DÖNEMİNDE
DİNÎ-EDEBÎ BİR DERGİ

EL-MİRSÂD

(İnceleme - Metin - Tıpkıbasım)

HAZIRLAYANLAR

M. HAMZA ÇOBAN - MERVE KUYULDAR

Bu PDF dokümanı, kitabın bir kısmını içermektedir.
DBY okurları için özel olarak oluşturulmuştur.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

“dün” den öğrendiklerinle
“bugün” ü yaşamak
“yarın” ları aydınlatır.

© 2025, DÜN BUGÜN YARIN YAYINLARI™

Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik ve mekanik yolla çoğaltılıp, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

DBY: 487

Edebiyat: 266

ISBN 978-625-5905-97-0

Sertifika No: 52315

Birinci Baskı: İstanbul, 2025

Hazırlayanlar: M. Hamza Çoban - Merve Kuyuldar

Kitap Editörü: Bünyamin Ayçiçeği

Dizi Editörü: Furkan Öztürk

Yayın Yönetmeni: İrfan Güngörür

Baskı Hazırlık: DBY Ajans

Baskı/Cilt:

Birlik Baskı Ozalit San. Tic. Ltd. Şti.

(Sertifika No: 52846)

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI / Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)

Osmanlı'nın Son Döneminde Dinî-Edebî Bir Dergi: el-Mîrsâd

(İnceleme - Metin - Tıpkıbasım)

Hazırlayanlar: M. Hamza Çoban (Arş. Gör.), Merve Kuyuldar Editör:

Bünyamin Ayçiçeği (Doç. Dr.)

İstanbul : DBY Yayınları, 2025.

738 s. ; 16,0 x 23,5 cm ___ (DBY Yayınları ; No. 487)

ISBN 978-625-5905-97-0

1- Edebiyat 2- Eski Türk Edebiyatı 3- Mîrsâd Dergisi 4- Seyyid Ahmed Hüsâmeddin

Bu kitap, Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği danışmanlığında hazırlanan "el-Mîrsâd Dergisi 1-11. Sayılar: İnceleme-Metin-Dizin" ve "el-Mîrsâd Dergisi'nin 12-22. Sayılar: İnceleme-Metin" isimli yüksek lisans tezlerinden üretilmiştir.

İçindekiler

Önsöz.....	7
el-Mîrsâd Dergisi Hakkında Genel Bilgiler.....	9
Derginin Yayın Dünyasındaki Yeri	9
el-Mîrsâd Şekil Özellikleri	10
Derginin Muhtevâ Özellikleri.....	20
el-Mîrsâd Dergisinde Yer Alan Yazarlar	21
Seyyid Ahmed Hüsâmeddin.....	21
‘A. Rıza.....	26
Ahmed Hilmî	26
Bursalı Mehmed Tahir.....	27
Çin Vaizi Seyyid Tâhir	29
İsmail es-Safâiyihî	30
Seyyid Mehmed İsmetullah.....	32
Safvet Bey	32
el-Mîrsâd Dergisinde Yer Alan Eserler	33
Edvâr-ı ‘Âlem - Me‘âz-ı Cismânî	33
Hizbü’n-necât.....	33
İhlâs ve Murâkabe.....	34
Lem‘atü’l-Âfâk fi’z-Zuhûri ve’l-İşrâk	36
Menâru’l-Muhakkemât ve Menâtiku’l-Müteşâbihât	36
Mevâlid-i Ehl-i Beytü’n-Nübüvve.....	36
‘Ukûsetü’l-Ceberût ‘alâ Sahîfeti’l-Melekût	37
Hikmetü’l-Envâr fi-Tefsir-i Kehfi’l-Esrar	38
Zuhrufu’l-Âmâl.....	38

el-Mirsâd Dergisinin İçeriği	39
el-Mirsâd Dergisinde Yer Alan Yazıların Özetleri.....	39
Sayı 1.....	39
Sayı 2.....	40
Sayı 3.....	41
Sayı 4.....	42
Sayı 5.....	43
Sayı 6.....	44
Sayı 7.....	45
Sayı 8.....	46
Sayı 9.....	47
Sayı 10.....	48
Sayı 11.....	49
Sayı 12.....	50
Sayı 13.....	51
Sayı 14.....	53
Sayı 15.....	55
Sayı 16.....	55
Sayı 17.....	57
Sayı 18.....	59
Sayı 19.....	61
Sayı 20.....	62
Sayı 21.....	64
Sayı 22.....	64
Çeviri Yazı Metin Hazırlanırken Takip Edilen Usul	66
Kaynakça	67
EL-MİRSÂD DERGİSİ	
Tıpkıbasım ve Çeviriyazı Metin	69
Açıklamalar	715

Ön Söz

Edebiyat, siyaset, bilim, sanat gibi çeşitli alanlarda yazıların yer aldığı dergiler, toplumların kültürel yapısını, entelektüel zenginliğini ve fikir dünyasını yansıtan önemli yayın organlarındandır. Televizyon ve radyo gibi yayın vasıtalarının henüz şüyû bulmadığı dönemlerde dergiler, günümüze kıyasla daha ön planda ve revaçtaydı. Bununla birlikte dergiler, Osmanlı Devleti'nin son döneminde yaygınlık kazanmıştır.

Dinî-edebî kategoride sayılabilecek olan *el-Mirsâd* dergisinde dönemin dinî, ilmî, fennî, edebî konularında yazılar yer almaktadır. Kısas-ı enbiyâ, tefsir, siyer, çocuk eğitimi, bebek bakımı, yanlış Batılılaşma, biyoloji, mühendislik, astronomi, Hıdırellez, coğrafya, ziraat, vatan sevgisi, cihat, askerlik, felsefe, tasavvuf alanlarında yazılar içermektedir. Konu açısından bu denli zengin içeriğe sahip olan bir derginin yazar kadrosunun da zengin olması beklenebilir ancak sıralanan alanlardaki yazıları bir müellif kaleme almıştır: Derginin sahibi Seyyid Mehmed İsmetullah'ın babası olan Seyyid Ahmed Hüsâmeddin.

Dergideki "*el-Mirsâd*" imzalı yazılar ve beş farklı müellifin kaleme aldığı yazılardan dergiye övgü içeren Arapça mektup, biyografi, vatan sevgisi, tesettür, milli sanayinin önemine değinen yazıların haricindeki yazıların tamamı Ahmed Hüsâmeddin'in kitaplarından bölümlerdir. Fakat incelememize konu olan 22 sayı boyunca rastladığımız münderecât sayfalarında Ahmed Hüsâmeddin'in sadece *Mevâlîd-i Ehl-i Beyt* isimli kitabının yanında ismi verilmektedir. Bu kitap haricindeki hiçbir kitabının yanında Ahmed Hüsâmeddin'in ismi yazmamakta "Tercüme" yazmaktadır. Ayrıca kendisinin tefsire ve İslam Tarihi'ne dair yazmış olduğu pek çok eseri de Türkçeye çevrilerek neşredilmiştir.

24 sayı neşredilmesi hedeflenen ancak 22 sayı neşredilebilen *el-Mirsâd* dergisinin 1-11. sayıları Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği'nin danışmanlığında Merve Kuyuldar tarafından "*el-Mirsâd Dergisi 1-11. Sayıları: İnceleme-Metin-Dizin*" isimle yüksek lisans tezi olarak çalışılmış, 12-22. sayıları yine Doç. Dr. Bünyamin Ayçiçeği'nin

danışmanlığında Muhammet Hamza Çoban tarafından “*el-Mirsâd Dergisinin 12-22. Sayıları: İnceleme-Metin*” ismiyle yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Bu çalışmada her iki yüksek lisans tezi birleştirilerek derginin edebiyat araştırmalarında ve Osmanlı Türkçesi öğretiminde faydalı olması amaçlanmaktadır.

Kaynakça

- Akkuş, Mehmet - Yılmaz, Ali. *Osmânzâde Hüseyin Vassâf - Sefîne-i Evliyâ*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2006.
- Akün, Ömer Faruk. “Bursalı Mehmed Tâhir”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 6/452-461. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Alkan, Harun. *Ahmed Hüsameddin Dağistani'nin Hayatı, Eserleri ve Tasavvufî Görüşleri*. Çorum: Hitit Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2015.
- Alptekin, Turan. *Seyyid Ahmed Hüsameddin: Eserleri ve Nakşibendi Öğretinin Kökleri*. İstanbul: Demos Yayınları, 2007.
- Ayverdi, İlhan. *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat, 2. Basım, 2006.
- Çabuk, Mustafa. “Cihan Harbi'nde Sudan'daki Osmanlı Faaliyetleri ve Şeyhülislam'ın Cihat Mektubu”. *Türkiyat Mecmuası* 27/1 (2017).
- Damar, Ali Rıza. *Ahmed Hüsameddin ve Makâsidü's-Sâlikîn Adlı Eserin Transkripsiyonu*. Şanlıurfa: Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1998.
- Gencer, Ali İhsan. “Saffet Bey”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 35/466-467. İstanbul: TDV Yayınları, 2008.
- Green, Arnold H. *The Tunisian Ulama 1873-1915*. E. J. Brill, Leiden, 1978.
- Hayta, Süleyman. “Birinci Dünya Savaşı Sırasında Osmanlı Ekonomisi”. *Sosyal Bilimler Dergisi* 38 (Haziran 2019).
- Hüsameddin, Ahmed. *Mevâlid-i Ehl-i Beyt*. ed. Seyyid Ali Rıza. Şehzadebaşı: Evkâf-ı İslâmiyye Matbaası, 1339.
- Kara, İsmail. *İslam Siyasi Düşüncesinde Değişme ve Süreklilik / Hilafet Risaleleri, II. Meşrutiyet Devri*. İstanbul, 2004.
- Kavas, Ahmet. “Tunus (Osmanlı Dönemi)”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 41/388-393. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.
- Kılavuz, Ahmet Saim. “Ali er-Rızâ”. *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 2/436-438. İstanbul: TDV Yayınları, 1989.
- Kutluca, Zeynep Şeyma. *Ahmed Hüsameddin Dağistani'nin Zübdetü'l-Merâtib İsimli Eseri (İnceleme ve Metin)*. Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2010.

- Öcalan, Hasan Basri. *Bursa'nın Tarihi Mahalleleri – Gökdere'den Pınarbaşı'na Dergahlar*. Bursa: Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayınları, 2011.
- Öztürk, Musa Kazım. *Edvâr-ı Âlem'den Parçalar*. İstanbul: Bürhaneddin Erenler Matbaası, 1953.
- Öztürk, Musa Kazım. *Edvâr-ı Âlem'den Parçalar*. İzmir: Yeni Savaş Matbaası, 1967.
- Öztürk, Musa Kazım. *İslâm Felsefesine Işık Veren Seyyidler*. Ankara: Yenigün Matbaası, 1. Basım, 1969.
- Öztürk, Musa Kazım. *Seyyid Ahmed Hüsameddin Hayatı ve Eserleri*. İzmir, 1996.
- Süslü, Zahir. *Mekâsıd-ı Sâlikân (Metin-İnceleme)*. Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2011.
- Tatcı, Mustafa - Alınır, Burak. *Bursalı Mehmed Tahir Bey Menâkıb-ı Şeyh Seyyid Hâce Muhammed Nûru'l-Arabî, Beyân-ı Melâmet ve Ahvâl-i Melâmiyye*. İstanbul: H Yayınları, 2014.
- Tomakin, Ahmet Yasin. "Bursalı Mehmed Tahir: Hayatı, Eserleri ve Bibliyografya Üzerine Düşünceleri". *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* VIII/17 (Şubat 2017).
- Yıldız, Esra. "Dağistan'dan Çin'e Uzanan İlim Yolculuğu: Çin Vaizi Dağistanlı Seyyid Mehmet Tahir Efendi (Hayatı, Eserleri ve İstiklal Mahkemesinde Yargılanma Süreci)". *Ap-jir* 5/3 (2021).
- Yılmaz, İbrahim. "Tavil". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 40/183-184. İstanbul: TDV Yayınları, 2011.
- "Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi". C. 7. İstanbul: Dergah Yayınları, 1990.

EL-MİRSÂD DERGİSİ

Tıpkıbasım ve
Çeviriyazı Metin

el-Mirsâd Cerîde-i İslâmiyyesi

Mücerred menâfi' -i İslâmiyyeye hizmet etmek ve on beş günde bir def'a neşrolunmak üzere dînî, 'ilmî, fennî ve edebî *el-Mirsâd* nâmıyla bir gazete imtiyâzı aldık. Bugün İslâmiyyetin hemen hemen ziyâ'a uğramak derecelerine gelmiş olan 'uluvv-i şeref ve i'tibârını erkân-ı asliyye ve kavâ'id-i kavmiyyeye mütâba'at-ı tâm ile yâr ve âyâr nazarında ta'yîn ve irâ'e etmek nûr-ı îmân ile sînesi leme'ân eden 'âmme-i İslâmiyyâna farz mesâbesindedir. Bu yolda neşriyâta teşebbüs ve sülûkümüzden asıl maksad maddî bir menfa'at te'mînine medâr bulmak değil, edebileceğimiz nacizâne hizmetin vüs'at ve şümûlü nisbetinde hissedâr-ı iftihâr olmaktır. Ma'âlî-i İslâmiyye hakkında ciddî tetebbu'ât ve tedkikâtı hâvî âsâr ve mebâhisi, hakâyık-ı Kur'âniyyeye dâ'ir ? ve mezâyâyı ve zamânlarında pîşvâ-yı zümre'-i İslâm olan Ehl-i Beyt-i Rasûlullâh'dan 'ilim ve kemâl ve 'irfânlarıyla müşârun bi'l-benân olmuş zevât-ı kirâmın 'an'anât ile terâcim-i ahvâlini ihtivâ edecek *el-Mirsâd* cerîde-i İslâmiyyesinin ihtiyâr edebilen fedâkârlığa bakmayarak on altı büyük sahîfe ve bir müzeyyen kaptan 'ibâret olduğu hâlde ücret-i tab'iyyesi mukâbilinde yalnız bir çârçek-i 'Osmanlı lirasına bir senelik nüshası eyâdî-i mütâlî'n-i kirâma takdîm olunur. Vesâ'it-i mâddiyye olmadıkça edilecek hizmetin imkansızlığına mebnî gerek iştirâk buyuracak zevâtın hukûkunu muhâfaza ve gerek muntazaman hizmetde devâm edebilmek için bir senelik nüshanın kağıt ve tab'iyye mesârifini te'mîn edecek mikdârda abone tedârik etdikden sonra bi-'avnihî te'âlâ neşriyyâta başlayacağız. Gitgide bir seylâb-ı müdhîş hâlini almakta olan evhâm ve zünûn-ı bâtıla cereyânlarına karşı dînî ve i'tikâdî esâsâtı ezhân-ı İslâmiyyâtta takrir husûsunda göstereceğimiz sa'y u gayret mûcib-i teşvîk ve râğbet olur ümîdeyiz. Ve min'allâhi bi't-tevfik.

el-Mirsâd sâhib-i imtiyâz ve müdür-i mes'ûlü

Sâdât-ı Hüseyniyyeden Şeyh Seyyid Ahmed Hüsâmeddîn Efendinin mahdûmu
Rigalızâde: Seyyid Mehmed 'İsmetullâh

المرصاد جريدة اسلاميه

بجهد منافع اسلاميه به خدمت ايتكم واوزبش كونده بردفمه نشر اولنق اوزره ديني علمي ، فني وادبي (المرصاد) ناميله برغزته امتيازى آلدق . بوكون اسلاميتك همان صياغه اوغرامق درجه لرينه كلش اولان علونرق و اعتباري ارکان اصليه و قواعد قويمه به متابعت تام ايله يارواغيار نظر ندره تعيين واران ايتكم نور ايمان ايله سينه سي لمعان ايدن عامه اسلاميانه فرض مثابه سننده در . بو بولده نشر ياتنه تشبث و سولو كز دن اصل مقصد مادي بر منفعت تأمينه مدار بولمق دكل ، ايدمه بيله حكمنه ناچيزانه خدمتك وسعت و شمولي نسبتنده حصه دار افتخار اولمقدور . معالي اسلاميه حقنده جدى تبعات و تدقيقاتي حاوي آثار و مباحثي ، حقايق قرآنيه دائرنكت و مزايايي وزمانلر ندره ييشواي زمرة اسلام اولان اهل بيت رسول الله من علم و كمال و عرفان ليله مشار بالبنان اولمش بر جوق ذوات كرامك عنعنات ايله تراجم احوالي احتوا ايدمه جلك (المرصاد) جريدة اسلاميه سنك اختيار ايدبان فداكاراغه باقى برق اون آلتى بيوك صحيفه و بر مزين قابدن عبارت اولديغي حالده احترت طبعيه سي مقابلنده يالكز بر چار بلك عثمانلي ليراسنه برسنه لك نسخه سي ايادي مطالعين كرامه تقديم اولنور . وسائط ماديه اولمديقه ايدمه جلك خدمتك امكان سز افنه مبنى كرك اشتراك بيوره جق ذوايك حقوقى محافظه و كرك منتظماً خدمته دوام ايدمه . بيلمك ايچون برسنه لك نسخه نك كاغذ و طبعيه مصارفتي تأمين ايدمه جلك مقدار ده آ بونه تدارك ايتد كدن سو كره بعونه تعالى نشر ياتنه باشلايه جغز . كيت كيدمه برسيلاب مدهش حالي آلمقده اولان او هام و ظنون باطله جريان لرينه قارشى ديني و اعتقادى اساساتى اذهان اسلاميانده تقرير خصوصنده كوستره جكمز سي و غيرت موجب تشويق و رغبت اولور اميدنده يز . ومن الله التوفيق

(المرصاد) صاحب امتياز و مدير مسؤولى

سادات حسيديه دن شيخ سيد احمد حسام الدين افندي نك مخدومي ركالى زاده :

سيد محمد عصمه الله

EL-MİRSÂD

Ayda iki defa neşrolunur.

Şerâ'it-i İştirâ

Memâlik-i 'Osmâniyye için seneliği 24 nüsha i 'tibâriyle bir çâryek 'Osmanlı li-rasıdır.

Memâlik-i Ecnebiyye için seneliği 10 frank, Rusya için 4 rubledir.

Mevâdd-ı Mahsûsa

Mesleğimize muvâfik âsâr-ı vâride ma'a'l-memnûniyye kabûl olunur. Derc edilme-yen eserler i âde olunmaz.

Kâffe-i husûsâtda müdüre mürâca'at edilir. Adres: Dersa'âdet – Topkapı el-Mîrsâd

Sâhibi ve müdürü:

Rigalızâde: Seyyid Mehmed 'İsmetullâh

İzmir'de Türk Matba'ası sene 1329-1332

Nüşhası 50 paradır

منافع اسلامیه به خادم دینی ، علمی ، فنی ادبی ترکیه

المرصاد

آیده ایکی دفعه نشر اولونور .

شرائط اشترا : مواد مخصوصه :

مالک عثمانیه ایچون سنه لکی	مسلیکمه موافق آتاز وارده
(۲۴) نسخه اعتباریه برچاریک	مع الممتوییه قبول اونونور . درج
عثمانی لیه اسیدر .	ایده من اترلر اعاده اولوناز .
مالک اجنیه ایچون سنه لکی	کافه خصوصانده مدره مراجعت
(۱۰) قرانق ، روسیه ایچون	ایدیلیر . آدره س :
(۴) روبله در .	درسمادت — طوبقور (المرصاد)

صاحب و مدیری :

رکالی زادو : سید محمد عصمه الله

از بهر دود تورک مطبعه سی سنه ۱۳۲۹ — ۱۳۳۲

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ¹

EL-MİRSÂD

Menâfi‘-i İslâmiyyeye hâdim dînî, ‘ilmî, fennî, edebî risâledir

Birinci sene 15 Muharremü'l-harâm 1332 Pazartesi 2 Kânûn-i evvel 1329 ‘Aded: 1

Nahmeduhû bi’smihî ve nusallî ‘alâ nebiyyihî ve âlihî

el-Mirsâd : Kitâb ve sünnet muhîtinde âyende ve revendenin dâmen-i kalbine temâs eden efkâr-ı müz‘iceyi hikmet ve mev‘izet-i hasene ile ref‘ ve izâleye mu‘âvenet eder bir risâledir. Mes‘ûl-i ‘anh kendi dâ‘iresine temâs etmedikçe müdâvele-i efkâr etmez. Muhîti dâhilinde vukû‘ bulacak ‘ilim ve i‘tikâda dâ‘ir ve hikmet-i tabî‘iyye ve İlahiyyeye müte‘allik mühim su‘âlleri de cevâbsız bırakmaz.

Bir milletin terakkiyât-ı dîniyye ve ‘ilmiyyesini te’mîn husûsunda matbû‘âtın gör­düğü hizmet câlib-i nazar-ı dikkat olsa gerekdir. Hakîkaten matbû‘âtı müterakkî mem­leketlerin umûr ve husûsât-ı zâtîyye ve ictimâ‘iyyelerinde mazhar olageldikleri sühûlet ve terakkiyâta ciddî bir nazar-ı tedkîk ‘atfedilecek olursa bu bâbda kanâ‘at-bahş-ı vicdân olacak birçok serrişte-i hakâyık zâhir ve nümâyân olur. Munsifâne bir muhâkeme, bî-tarafâne bir tenkîd matbû‘âtın fevâ‘id-i mühimme ve menâfi‘-i esâsiyyesini daha ziyâde bir vuzûh ve sarâhatle tevsik ve te’yîd eder.

¹ “Şüphesiz Rabbin, gözetlemedir.” (Fecr Süresi 89/14)

إِزْرَبِكَ لَنَا لِمِرْصَادِ

الْمِرْصَادُ

منافع اسلاميه به خادم ديني، علمي، فني، ادبي رساله در

برنجی سنه ۱۵ محرم الحرام ۱۳۳۲ بازار ایرتسی ۲ کاتول اول ۱۳۲۹ عدد: ۱

نحمدہ باسمہ ونصلی علی نبیہ وآلہ

المرصاد : کتاب وسنت محیطندہ آئندہ وروندہ نیک دامن قلبہ تماس ایدن افکار من عجبہ حکمت وموعظت حسنہ ایلہ رفع وازالہ بہ معاونت ایدر برسالہ در . مسؤل عنہ کندی دائرہ سنہ تماس ایتدیکہ مداولہ افکار ایتز . محیطی داخلندہ وقوع بولجق علم واعتقادہ دائر وحکمت طبعیہ والہیہ بہ متعلق مهم سؤللری ده جوابسز برافاز .

برملتک ترقیات دینیہ وعلمیہ سنی تأمین خصوصندہ مطبوعاتک کوردیکی خدمت جالب نظر دقت اولسه کرکدر . حقیقہ مطبوعاتی مترقی مملکتلرک امور وخصوصات ذاتیہ واجتماعیہ لرندہ مظهر اوله کلدکری سهولت وترقیانہ جدی برنظر تدقیق عطف ایدیلہجک اولورسه بویابده قناعت بخش وجدان اوله جق برچوق سررشته حقایق ظاہر وتمایان اولور . منصفانہ برحاکہ ، بی طرفانہ بر تنقید مطبوعاتک فوائد مهمه ومنافع اساسیہ سنی ده زیاده بر وضوح وصراحتله توثیق وتأيید ایدر .

Memâlik-i ‘Osmâniyye’de matbû‘âtın ilk te‘essüsünden tâ inkılâb-ı ahîr ibtidâsına kadar ettiği hizmet, meşrûtiyyeti müte‘âkib şu üç, dört sene zarfında te‘mîn eylediği menfa‘at yek-diğeri ile mukâyese edilecek olursa hemen tekâbül edecek bir dereceye bâliğdir.

Lüzûm ve menâfi‘ini ‘arz ve ta‘rif sadedinde hâme-rân-ı makâl olduğumuz matbû‘âtın şu ehemmiyeti bizde dahî lâyıkiyla takdîr edilmeye başlanmışdır ki bugün ekser vilâyâtımızda neşri mu‘tâd vilâyet gazetelerinden mâ‘adâ ayrıca resâ‘il ve cerâ‘id-i mahalliye ile berâber cidden müfid ü istifâde-i ‘umûmiyyeyi mücib âsar ve mü‘ellefât yeniden yeniye sâha-ârâ-yı intişâr olmaktadır.

E‘âzım-ı dînin ilcâ-yı zamân ile dâ‘ire-i ittîlâ‘ımıza vâsıl olamayan âsar-ı ‘ilmiyye ve hikemiyyesinden bi-hakkın istifâde edemediğimiz için ekseriyâ hüküm ve müdde‘âmıza kuvvet verecek makâmda ecnebî akvâline mürâca‘at ediyoruz. Bundan başlıca tehdûs eden zarar-zâten hakkımızda hiss-i i‘timâd perverde edemeyen-ecnebilerce bizde âsar-ı kemâl ve ‘irfânından istîshâd edilecek zevâtın bulunmadığına sû‘-i zan tevliğ ed-dirmekden ‘ibâretdir ki bu hâl milliyetimize hakkıyla sâhib olamadığımızı kendi kendimize i‘tirâf etmek demektir.

Gördüğü, öğrendiği her şeyde terakkîyi arayan garblılar bizim gibi dâ‘imâ ‘aynı noktada tevakkuf etmek ‘âdet-i sakîmini ihtiyâr etmedikleri için mütemâdî sa‘y ve tettebbu‘ sâyesinde sâha-i fen ve san‘atı başdan başa istilâ etdiler. Hâlbuki garbın şu terakkîyatının meşrik-i ‘irfân olan şarkdan muktebes olduğunu ashâb-ı vicdân teslimde tereddüd etmez. İşte biz şu hakîkati emsâl ve delâ‘ili ile ‘arz ve isbât etmeye çalışacağız.

Vatan ve millete cansipârâne hizmet etmek ârzüsünde olanlar kendi ma‘lûmât ve ihtisâsları dâ‘iresinde bezl-i cehd ve gayret etmelidir ki ümîd edilen feyz ve terakkî bezm-i şühûd ve hayyiz-i vücûda gelsin. Her şahsın kendine mahsûs bir vazîfe‘-i dîniyye ve bir hizmet-i vataniyyesi vardır.

Şu hizmeti matbû‘ât vâsıtasıyla ifâya çalışan ‘azm-perverân milletinin heves ve hâhişini kesretmeyerek kendilerini bu yolda elden geldiği mertebe teşvîk etmek lâzımdır.

Habl-i metîn şer‘î ata temessük ederek bugünden i‘tibâren ‘arz-ı hizmet etmeye başlayan *el-Mirsâd* şu birinci nüshasını vaz‘-ı inzâr-ı kârî‘in ediyor. ‘âdet olduğu üzere meslek ve maksadı hakkında tafsîlât i‘tâsını fâ‘ideden hâlî görmüyoruz.

ممالك عثمانیهده مطبوعاتك ايلك تأسسندن تا انقلاب اخير ابتداءسه قدر ايتديكي خدمت، مشروطيتي متعاقب شو اوج، درت سنه ظرفنده تأمين ايلديكي منفعت يكد يكرى ايله مقايسه ايديله جك اولورسه همان تقابل ايده جك بر درجه به بالغدر .

لزوم و منافعی عرض و تعریف صد ذنده خامه وان مقال اولديغيمز مطبوعاتك شو اهميتي بزده دنخي لايقيه تقدير ايدلکه باشلانمشد که بوکون اکثر ولايات مزده نشري معناد ولايت غزنه لرندن ماعدا آبرجه رسائل و جرائد محليه ايله برابر جدا مفيدو استفادة عموميه يي موجب آثار و مؤلفات يکيدن يکي به ساحه آرای انتشار اولمقددر . اعظم دينك الجاي زمان ايله دائرة اطلاعمزه واصل اوله میان آثار علميه و حکميه . سندن بحق استفادة ايدمهديکمز ايچون اکثر حکم و مدعا مزه قوت، يره جك مقامده اجنبی اقواله مراجعت ايديوروز . بوندن باشليجه تحث ايدن ضرر - ذاتاً حقمزده حس اعتماد پرورده ايدمهين - اجنيلرجه بزده آثار کمال و عرفانندن استشهاد ايديله جك ذوانك بولنديغه سوء ظن توليد ايتدیرمکن عبارتدر که بو حاک ملت مزه حقيه صاحب اوله مديغيمزي کندی کندیمزه اعتراف ايتک ديمکدر .

کورديکي، اوکر ندیکي هر شیده ترقی آرایان غربيلر بزم کبی دائماین نقطهده توقف ايتک عادت سقیمنی اختیار ايتدیرکری ايچون متادی سعی و تتبع سایه سنده - احه فن و صنعتی باشدن باشه استیلا ايتدیلر . حالبوکه غربک شو ترقی تنک مشرق عرفان اولان شرقدن مقتبس اولديغنی احباب وجدان تسلیمده تودد ايتمز . ايشته بز شو حقیقی امثال و دلائلی ايله عرض و اثبات ايتکه چالیسه جغز .

وطن و ملت جانسپارانه خدمت ايتک آرزو سنده اولانر کندی معلومات و اختصاص صلی دائرة سنده بذل جهد و غیرت ايتلیدر که امید ایدیلن فیض و ترقی بزم شهود و حیر وجوده کلسون . هر شخصک کندی به مخصوص بروظيفه دینه و بر خدمت وطنیه سعی وارددر . شو خدمتی مطبوعات و اسیطه سیله ایفایه چالیشان عزم پروران ملتک هوس و خواهشنی کسر ایتیره رک کندیلرینی بویولنده الکن کلديکي مرتبه تشویق ايتک لازمدر . جبل متین شریعته تمسک ایدره رک بو کوندن اعتباراً عرض خدمت ايتکه باشلايان (المرصاد) شو برنجی نسخهنی وضع انظار قارئین ايدیور . عادت اولديغنی اوزره مسلک و مقصدی حقیقه تفصیلات اعطاسنی فائده دن خالی کور میوروز .

OSMANLININ SON DÖNEMİNDE DİNÎ-EDEBÎ BİR DERGİ **EL-MİRSÂD**

Osmanlı Devleti'nin son dönemi, süreli yayıncılığın önemli ölçüde revaç bulduğu ve çeşitli fikir akımlarının gazete ve dergi yayınlarıyla kendini ifade etmeye çalıştığı bir zaman dilimidir. *el-Mirsâd* dergisi bu yayın hareketliliği içerisinde diğer dergilere nazaran nevi şahsına münhasır bir örnek teşkil etmektedir. Muhtevası itibariyle tefsirden edebiyata, ziraattan İslam tarihine kadar geniş bir yelpazeye yayılsa da büyük oranda Seyyid Ahmed Hüsameddin Dağıştânî'nin eserlerini merkeze almaktadır.

Yayın çizgisini "İslâm'ın menfaatlerine hizmetçi" olarak tanımlayan *el-Mirsâd*, son dönem Osmanlı dergiciliğinin büyük ve meşhur örneklerinin yanında daha mütevazı bir yere sahiptir. Bununla birlikte, Birinci Cihan Harbi esnasında savaşın getirdiği zorlu şartlara rağmen yayınlarına devam etmesi bakımından da mühim ve ilgi çekicidir.

Elinizdeki bu eser, *el-Mirsâd* dergisinin yayınlanmış tüm sayılarının Latin harflerine aktarımını ve incelemesini bir araya getiren iki ayrı tezin birleştirilmesiyle hazırlanmıştır. Derginin orijinal nüshaları ile Latin harflerine aktarılmış hâli yan yana sayfalarda verilerek Osmanlı Türkçesi öğretimine de fayda sağlanması amaçlanmıştır.

"dün"den öğrendiklerinle
"bugün"ü yaşamak
"yarın"ları aydınlatır.

ISBN 978-625-5905-97-0

9 786255 905970